

“ชาวเจ๊ก” ข้าวนาข้าวพื้นเมืองสายพันธุ์ดีของจังหวัดชัยนาท

แหล่งที่มาและประวัติของพันธุ์ข้าว

ข้าวพันธุ์ ชาวเจ๊ก เป็นข้าวเจ้านาปีที่ปลูกในสภาพพื้นที่นาอาศัยน้ำฝนของตำบลไพรนกยูง และตำบลเด่นใหญ่ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดชัยนาท ต่อมา ศูนย์วิจัยข้าวชัยนาท กองวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว ได้ดำเนินงานในกิจกรรมการรวบรวมและคัดเลือกข้าวนาข้าวพื้นเมืองสายพันธุ์ดี ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาพันธุ์ข้าวนาข้าวพื้นเมืองสายพันธุ์ดี พบว่าข้าวพันธุ์นี้มีลักษณะดีหลายประการ รวมทั้งได้รับความนิยมจากเกษตรกรและผู้บริโภคเป็นอย่างมาก จึงนำเมล็ดข้าวพันธุ์ดังกล่าวมาปลูกและคัดเลือกสายพันธุ์บริสุทธิ์ ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2554 โดยให้รหัสสายพันธุ์ว่า CNTC04001 มีการดำเนินงานตามขั้นตอนการปรับปรุงพันธุ์อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาหลายปี โดยทำการคัดเลือก เปรียบเทียบผลผลิต ทดสอบการตอบสนอง และปฏิบัติการต่อศัตรูข้าวที่สำคัญต่างๆ จนได้ข้าวนาข้าวพื้นเมืองสายพันธุ์บริสุทธิ์ที่มีลักษณะตรงตามพันธุ์ พร้อมดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อเพิ่มปริมาณข้าวคุณภาพดีให้เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร โดยสามารถนำมาแก้ปัญหาในเรื่องการปนของเมล็ดข้าวจากการปลูกในสภาพธรรมชาติ และการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ รวมถึงส่งต่องานอนุรักษ์พันธุ์กรรมข้าวพันธุ์พื้นเมืองที่มีคุณค่าให้ชุมชนได้ดูแลรักษาร่วมกันต่อไป

ข้าวพันธุ์นี้ เรียกได้ทั้ง ชาวเจ๊ก และ ชาวตาเจ๊ก มีคุณภาพเมล็ดดี เมล็ดค่อนข้างยาว เมื่อหุงสุกแล้ว รสชาติอร่อย อ่อนนุ่มกำลังดี และมีกลิ่นหอม นิยมปลูกในพื้นที่นาอาศัยน้ำฝน หรือในพื้นที่ลุ่ม มีศักยภาพการให้ผลผลิตสูงสุด 838 กิโลกรัมต่อไร่ เป็นพันธุ์ข้าวที่ได้รับความนิยมอย่างมากในพื้นที่โดยรอบของ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดชัยนาท

ด้วยความที่เป็นข้าวพื้นเมืองคุณภาพดี ทำให้พื้นที่ปลูกมีค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับการที่คนทั่วไปยังไม่รู้จัก ข้าวพันธุ์นี้มากนัก โดยก่อนปี พ.ศ. 2555 เฉพาะที่อำเภอกันทรวิชัย มีพื้นที่ปลูกอยู่ ไม่น้อยกว่า 1,000 ไร่ ซึ่งยังไม่นับรวมในลุ่มน้ำเจ้าพระยาที่ยังไม่ได้ทำการสำรวจ ส่วนการที่ข้าวพันธุ์นี้ใช้ชื่อว่า ชาวเจ๊ก นั้น ก็เนื่องมาจากในอดีตมีคนไปพบข้าวพันธุ์นี้เข้าโดยบังเอิญ เห็นลักษณะต้นค่อนข้างดี เมล็ดใหญ่ และที่สำคัญเปลือกเมล็ดมีสีฟางอ่อน จึงถามถึงที่มาของพันธุ์ว่าได้มาอย่างไร เกษตรกรหลายรายก็ตอบเหมือนกันว่าได้พันธุ์มาจาก ตาเจ๊ก ซึ่งต่อมาได้นำพันธุ์ข้าวพันธุ์นี้ไปปลูกขยายเพิ่มพื้นที่ขึ้นเรื่อยๆ และบอกต่อกันว่าเป็นพันธุ์ข้าวของตาเจ๊ก เลยเรียกกันว่า ชาวตาเจ๊ก จนกลายเป็น ชาวเจ๊ก ในที่สุด

ในปัจจุบันเพื่อประโยชน์ทางการค้า กรมการข้าว ได้นำข้าวพันธุ์นี้ไปขึ้นทะเบียนกับสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร โดยได้รับหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนพันธุ์ ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช ปี พ.ศ. 2519 (ร.พ. 2) เลขที่ 908/2559 ลงวันที่ 17 พฤษภาคม 2559 โดยใช้ชื่อว่าพันธุ์ข้าว ชาวเจ๊กชัยนาท โดยรวมชื่อจังหวัดเข้าไปด้วย เพื่อป้องกันบุคคลทั่วไปเข้าใจสับสนและคิดว่าเป็นข้าวพันธุ์เดียวกับ เจ๊กเขยเส้าไห้ ของจังหวัดสระบุรี นั่นเอง

คุณลักษณะทั่วไป

ข้าวเจ๊กชัยนาท เป็นข้าวเจ้าไวต่อช่วงแสง อายุเบา เก็บเกี่ยวกลางเดือนพฤศจิกายน ทรงกอตั้ง ใบสีเขียว ความสูง 168 เซนติเมตร คอรวงยาว รวงแน่นปานกลาง เปลือกเมล็ดสีฟาง เมล็ดรูปร่างเรียวยาว ท้องไข่น้อย น้ำหนักข้าวเปลือก 1,000 เมล็ด 36.2 กรัม ความยาวเมล็ดข้าวกล้อง 8.02 มิลลิเมตร มีระยะพักตัว 6 สัปดาห์

ลักษณะเด่น

1. ให้ผลผลิตเฉลี่ย 528 กิโลกรัมต่อไร่ สูงกว่า ข้าวดอกมะลิ 105 (414 กิโลกรัมต่อไร่) ประมาณ 21.5 เปอร์เซ็นต์
2. ปริมาณอมิโลสต่ำ (18.16 เปอร์เซ็นต์) เมื่อหุงต้มลักษณะข้าวสุกจะนุ่มเหนียว หุงขึ้นหม้อ และมีกลิ่นหอม

พื้นที่แนะนำ

เหมาะสำหรับนาข้าวในเขตภาคเหนือตอนล่าง และภาคกลาง ที่เกษตรกรต้องการปลูกข้าวอายุเบา

ข้อควรระวัง

ไม่ต้านทานต่อเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และแมลงบั่ว อ่อนแอต่อโรคขอบใบแห้ง และค่อนข้างอ่อนแอต่อโรคไหม้

